

Diarienummer: 11FNU/0187

Datum: 20 februari 2013

Datum för tillsyn: 8 & 9 nov + 20 dec 2012
Tjänstemän: Sophie Linder, Ewa Norrström &
Ylva Andersson

Förskola: Förskolan Gustaf
Förskolechef: Camilla Österholm

Rapport från tillsynsbesök

Helhetsbedömning och beslut

Sammanfattning

Förskolan arbetar medvetet och aktivt för att motverka traditionella könsmönster. Pedagogerna har den utbildning som behövs för den verksamhet som ska bedrivas. Förskolan dokumenterar, följer upp, utvärderar och utvecklar verksamheten systematiskt. Läroplanen och dess intentioner genomsyrar hela verksamheten och är synlig i och kopplad till aktiviteter och dokumentation. Dokumentationen är synlig för och förmedlas till barn och vårdnadshavare. Förskolan diskuterar kontinuerligt förskolans organisation och gemensamma värdegrund. Förskolan samverkar med vårdnadshavare i fråga om jämställdhetsarbete samt barnets utveckling och lärande. Verksamheten utgår från en positiv helhetssyn på barnet, barnets skiftande behov och anpassas till att barn är olika. Våra observationer bekräftar att det finns ett tydligt värdegrundsarbete på förskolan där även barns utveckling och lärande stimuleras. Förskolan diskuterar fortlöpande organisatoriska förändringar för att tillgodose varje barns enskilda behov, vilket är en styrka för verksamheten. Vi ser att barnens åsikter tas tillvara och att det finns valfrihet för dem. Verksamheten är innehållsrik och varierande, inomhusmiljön är ändamålsenlig, stimulerande och inbjudande för barnen. Vi ser att pedagogerna utmanar, uppmuntrar och är goda förebilder för barnen. Verksamheten främjar leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet i hög grad. Förskolan Gustaf präglas av en mycket god verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Förskolan uppfyller alla krav som ställs på verksamheten.

Avstående från ingripande

- Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Värmdö kommun avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

Vid tillsynen har Värmdö kommun uppmärksammat att förskolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling behöver kompletteras med en analys utifrån kartläggningen samt konkreta mål och åtgärder utifrån analysen. Planen behöver även kompletteras med en utvärdering och analys av redan vidtagna åtgärder i förra årets likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling. Förskolan har under tillsynens handläggningstid rättat till bristerna och Värmdö kommun avstår därmed från ingripande.

Inledning

En godkänd fristående förskola och pedagogisk omsorg står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Tillsyn är en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäcks vid granskningen.

Kundvals- och finansieringsavdelningen genomför tillsyn över fristående förskolor och pedagogisk omsorg enligt kommunens tillsynsplan. I tillsynen ingår bland annat tillsynsbesök på respektive enhet.

Genomförande

Inför tillsynsbesök ska verksamheten inkomma med bland annat "Verksamhetsredogörelse inför tillsynsbesök" enligt förvaltningens mall. Förvaltningen förbereder tillsynsbesöket med utgångspunkt i verksamhetsredogörelsen. Utifrån dessa dokument utarbetas ett antal frågor om verksamheten som riktas till förskolechefen och ansvariga förskollärare.

Tjänstemän från förvaltningen genomför tillsynsbesöket. Tillsynsbesöket omfattar en till två dagar som inleds med observation av verksamheten. Resterande tid av tillsynsbesöket ägnas åt intervju med enhetens förskolechef samt separat intervju med pedagogiskt ansvariga förskollärare.

Rapporten bygger på dokumentation från verksamheten, iakttagelser vid tillsynsbesöket, det som framkommit vid intervjuer samt resultat från kundundersökningen. Rapporten avser inte att ge en heltäckande bild av verksamheten utan är en bedömning av i vilken utsträckning verksamheten uppfyller de krav som ställs i lagar och förordningar.

Beskrivning av verksamheten

Förskolan Gustaf ligger i område Gustavsberg. Förskolans lokaler består av tre sammanslagna lägenheter på bottenplan i ett flerfamiljshus. Förskolan är en ekonomisk förening och drivs som föräldrakooperativ sedan 1996. Förskolan har traditionell inriktning med fokus på skapande verksamhet och natur. Förskolan tillämpar ett medupptäckande arbetssätt som innebär att pedagogerna deltar i barnens upptäckarglädje och söker svaren tillsammans med dem. Förskolan har 25 barn på en avdelning men delar regelbundet in barnen i mindre grupper i aktiviteterna. Förskolechefen är även förskolans förskollärare. Förskolan har föräldramedverkan vilket innebär att föräldrar deltar i verksamheten två dagar i veckan. Förskolans gård består av en inhägnad del på båda sidor av byggnaden. Framsidan har är delvis asfalterad och där finns gungredskap, yta för sandlek och ett mindre hus som fungerar som förråd för cyklar och lekmaterial. Baksidan är en naturtomt på vilken det finns en lekstuga, snickarbod, rutschkana och gungredskap.

Uppgifter om verksamheten

Antal barn	25
Personal i pedagogisk verksamhet (årsarbetare)	5,12
varav förskollärare i pedagogisk verksamhet (årsarbetare)	0,88 (17,2%)
Personaltäthet	4,9 barn per personal
Öppettider	07:15 – 16:45
Mat	Tillagningskök
Städning	7,5 timmar/vecka

Antalet förskollärare på Gustaf är mycket lägre än kommunsnittet. Genomsnittlig andel förskollärare inom kommunal och fristående anordnare ligger på 26,5% (2011).

Personaltätheten är högre än kommunal och fristående verksamhet där antal barn per personal genomsnittligt är 5,4 respektive 5,2 (2011). Förskolan uppger att verksamheten vid behov hålls öppen under kommunens beslutade ramtid 06:30 – 18:30.

Pedagogisk ledning och utveckling av verksamheten

Verksamheten ska utgå från de nationella målen. Personalen ska ha den utbildning eller erfarenhet som krävs för att kunna tillgodose barnens behov av omsorg och god pedagogisk verksamhet. Förskolan ska följa upp barnens utveckling och lärande. Vårdnadshavare ska få information om barnets utveckling. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att påverka verksamheten.

Förskolan ska bedriva ett systematiskt dokumenterat kvalitetsarbete .

Förskolechefen berättar att föräldrarna och pedagogerna har valt att vara många pedagoger i verksamheten så att de kan satsa ordentligt på varje barn. Hon berättar att rollerna krockar ibland och blir svåra att särskilja eftersom hennes roll är tudelad och olika beroende på vem hon möter i vilken situation. Hon försöker att vara tydlig med sina roller gentemot både sig själv och gentemot föräldrarna genom att ha ett öppet klimat för dialog och samtal med styrelsen och personalen.

Hon berättar att som förskolechef är hennes roll att vara länk mellan styrelsen och pedagogerna. Hon är även ansvarig för den pedagogiska verksamheten och är tydlig med det gentemot styrelsen, berättar hon. I rollen som ansvarig förskollärare är hennes ansvar att se till att barnen får det de behöver. Hon berättar att hon har fasta timmar i barngruppen, att hon kan ta den tid som behövs för att vara chef och att hon har frihet i hur hon använder sin tid till de olika ansvaren hon har. Barnskötarna har en timme avdragen från schemat varje vecka för kvällsmöten.

För att säkerställa att pedagogerna arbetar utifrån de nationella målen har förskolechefen olika strategier. Dels ser hon helheten och kan syna verksamheten eftersom hon själv är aktiv i den men hon har även skapat dokument som beskriver ramarna för hur verksamheten ska bedrivas. Dessa dokument finns samlade i Metodpärmarna och dom får alla, föräldrar, vikarier och praktikanter ta del av. Hon litar på att innehållet i pärmarna är implementerat, att dokumenten är levande och att de hjälper till att styra verksamheten.

Pedagogerna har ansvarsbarn. I ansvaret ingår att man är förstahandskontakten med vårdnadshavarna, man ansvarar för dokumentation av barnens utveckling och lärande, samt för utvecklingssamtal. Men pedagogerna ansvarar även för ett fysiskt område eller ett rum på förskolan samt en aktivitet i verksamheten, till exempel rytmik. I ansvaret ingår planering, genomförande och dokumentation av aktiviteten. Förskolechefen

berättar att förskolan har olika veckoaktiviteter i fem olika grupper som är åldersindelade, men barnen får byta grupp vid behov.

Hon berättar om olika former av möten på förskolan. På styrelsemötena kommuniceras information från och till personalgruppen. Förskolan har fyra planeringsdagar per år, två på respektive termin. Förskolechefen berättar att de då har pedagogiska diskussioner om till exempel dokumentation, de planerar åtgärder utifrån den egna kvalitetsmätningen, bearbetar Verksamhetsplanen, Likabehandlingsplanen, Genushandlingsplanen och de går igenom Metodpärmen. De ägnar sig även åt praktiska saker som att göra namnlappar till nya barn och att städa ansvarsområden. På planeringsdagarna startar även förskolechefen upp förskolans utvecklingsarbete som sedan följs upp på de regelbundna pedagogmötena, en gång i månaden. På pedagogmötena diskuterar de även återkommande punkter. Bland annat följer de upp alla aktiviteter, om ett projekt är klart utvärderas det, de planerar allt praktiskt den kommande månaden, de planerar aktiviteter samt pratar om någonting speciellt pågår kring ett barn. De går igenom arbetsmiljö t. ex. brandskydd, går igenom rutiner och reder ut eventuella problem, berättar förskolechefen. Inför utvecklingssamtalen har de barnmöte då de pratar om barnen, men dessa möten har de också vid behov eller när de har varit på en inspirerande föreläsning.

Genom det systematiska kvalitetsarbete har förskolan kommit fram till ett utvecklingsområde som är pedagogisk dokumentation, det vill säga hur förskolan dokumenterar barns lärande. Förskolechefen berättar att förskolan håller på att utveckla arbetet kring portfoliopärmarna då de insett att det gamla systemet de hade inte fyllde den funktionen som det skulle. Arbetet har påbörjats och är under utveckling. Förskolechefen visar hur det är tänkt att det ska gå till. Dokumentationen delas in efter aktivitet och grupp, till exempel "Skapande grupp 1-3". Barnen utvärderar efter varje tillfälle genom att sätta smiley-gubbar på en särskild plats på en vägg. Pedagogerna fotograferar aktiviteten och tar vid ett senare tillfälle fram bilderna och pratar med barnen om dem och skriver ner deras tankar. De olika grupperna tittar på varandras fotografier för att inspireras och föräldrarna meddelas så fort ny dokumentation sätts in i pärmen. Pedagogerna använder denna dokumentation till att försöka se mönster, till exempel om någon är utanför eller om något barn gör samma sak varje gång. Fotografierna används till både utvärdering och planering för samtliga pedagoger, berättar förskolechefen.

Förskolan har nyligen köpt in mikrofon och en speciell kamera som barnen själva använder till att fotografera och filma verksamheten. Genom att ge barnen uppdrag, till exempel att de ska filma eller fotografera kompisar som leker, kan pedagogerna se vad som är viktigt för barnen själva. Bilderna som barnen har tagit sätts upp på en särskild plats på väggen och barnen går dit och tittar och pratar om fotografierna, berättar förskolechefen vilket även bekräftas av våra observationer av verksamheten.

Inför utvecklingssamtalen har pedagogerna möte då de har samtal kring och går igenom all dokumentation från alla pedagoger. De fyller i en mall för sina ansvarsbarn, som innehåller en beskrivning av barnets dag på förskolan, frågor till föräldrarna och genomgång av barnintervjun. Andra pedagoger dokumenterar ju barnet i andra verksamheter, berättar förskolechefen och vid diskussionerna slås dokumentationen samman. Inför utvecklingssamtalet har pedagogerna även valt frågor ur en frågebänk som förskolan har till föräldrarna. Det kan bland annat vara "Vad berättar ditt barn om förskolan hemma?". Pedagogerna skriver en individuell utvecklingsplan, IUP, under samtalet med föräldrarna. Efter att alla utvecklingssamtalen är klara går samtalen igenom igen i arbetslaget.

Förskolechefen redogör för förskolans systematiska kvalitetsarbete som vi ser tydligt genomsyrar hela verksamheten. Hon berättar att förskolan har olika veckoaktiviteter i

fem olika grupper. För varje aktivitet finns en mall för planering som pedagogerna använder. Planeringsmallen innehåller ett minimum för vad varje aktivitet ska innehålla. Minimikraven har gått igenom innehållsmässigt i personalgruppen utifrån läroplanens mål. Det är ett sätt för pedagogerna att ha koll på att barn får göra det de har rätt till utifrån läroplanens, säger förskolechefen. För att säkerställa att förskolan arbetar mot alla målen i läroplanen, använder förskolan även ett kodsysteem. Kodsysteemet är en mall som innehåller alla läroplansmålen och som används i både planering och utvärdering av alla aktiviteter. Med kodsysteemet ser de om något läroplansmål används i färre aktiviteter än andra. Skulle det vara fallet diskuterar pedagogerna aktivt varför det blivit så, och om så behövs, påbörjas ett förändringsarbete för att åtgärda det. Alla rutiner och veckoaktiviteter granskas utifrån läroplansmålen i kodsysteemet och tvärt om. Förskolechefen berättar att de sparar mycket tid i arbetet tack vare detta kodsysteem. De planerar även sin verksamhet utifrån de utvecklingsområden som framkommit utifrån förskolans olika former av utvärderingar.

Temasamlingarna, alla aktiviteter, ansvarsområden, rutinerna, utvecklingsarbetet och barnen följs kontinuerligt upp på pedagogmötena varje månad. Om en aktivitet anses vara klar utvärderas den, berättar förskolechefen. Utvärderingsmaterialet och dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet är samlat i Utvärderingspärmen. Där finns mallar för utvärdering av alla moment i verksamheten, rutiner, ansvarsområden, ansvarsuppgifter, veckoaktiviteter, ämnessamlingar och temasamlingar. Utvärdering gör man själv eller med den kollega man utför aktiviteten med och utvärderingarna grundar sig i pedagogernas dokumentation av barnens utveckling och lärande samt barnens egna dokumentation. Alla utvärderingar analyseras på planeringsdagarna gemensamt av alla pedagogerna som sedan gör handlingsplaner. Dessutom utvärderas förskolans Verksamhetsplan, Likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling liksom Handlingsplan för genusarbete på planeringsdagarna. Förskolechefen anger i verksamhetsberättelsen även att ytterligare en noggrann genomgång av alla veckoaktiviteter och rutiner för att se till att verksamheten följer läroplanens mål och riktlinjer görs med mellanrummet ett till ett och ett halvt år. Utifrån de resultaten kan utbildningar och nytt material köpas in.

Föräldrarna ges möjlighet att utvärdera verksamheten dels genom kommunens kundenkät, dels förskolans egna kvalitetsmätning. Vid bland annat föräldramöte och i utvecklingssamtalet ges föräldrarna möjligheter att lämna synpunkter kring verksamheten. Samtliga synpunkter sammanställs och analyseras av pedagoggruppen som presenterar en handlingsplan för föräldrarna baserad på dessa synpunkter.

Barnens delaktighet i utvärderingen sker bland annat genom pedagogernas dagliga kontakt med alla barn, berättar förskolechefen. De har dessutom regelbundna intervjuer med barnen varje termin som en del i barnens portfolio, de har intervjuer med barnen strax innan utvecklingssamtalen och verksamheten utvärderas, som tidigare nämnts, genom att barnen sätter upp smiley-gubbar på väggen.

Alla utvärderingar - pedagogernas olika utvärderingar av aktiviteter och rutiner, barnens utvärderingar av verksamheten samt föräldrarnas synpunkter är självklara grunder för planeringen och förändringsarbetet på förskolan, säger förskolechefen. På så vis utvärderar de verksamheten på olika nivåer, säger hon. Förskolans egna kvalitetsgranskning väger dock tyngre än kommunens enkät. Frågorna i kvalitetsgranskningen ligger närmast deras egen verksamhet, anser de.

Förskolechefen berättar att de inte har diskuterat innebörden i begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Hon säger att hon tolkar det som att de arbetar efter vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet genom att alla pedagoger tar del av ny litteratur, föreläsningar, kurser och ny kunskap genom bland annat Förskoletidningen.

Den senaste tiden har pedagogerna varit på föreläsning om empati, förståelse för olikheter och kommunikation. I verksamhetsberättelsen beskriver förskolechefen att kompetensutvecklingen följs upp i gemensamma diskussioner i arbetslaget.

Förskolan Gustaf har föräldramedverkan. Det innebär att föräldrarna arbetar tre till fyra dagar per år efter ett schema som styrelsen gör. För förskolans del innebär föräldramedverkan att föräldrar deltar i verksamheten på måndagar, då förskolechefen har kontorstid, samt på onsdagar. Förskolechefen uttrycker att det är bra för föräldrarna att se sina barn på avstånd i verksamheten men det är också bra att se hur alla pedagogerna arbetar och att lära känna alla barnen. Förskolechefen understryker att föräldrar aldrig är ensamma i barngruppen. Två gånger om året har förskolan ”städ- och fixardagar” på en helgdag som förskolechefen tycker är ett bra tillfälle att lära känna varandra. Styrelsen har även tre arbetsgrupper som en del av föräldramedverkan. En gång per termin har förskolan föräldramöte men kallar ibland till extramöte om föräldrarna begär detta eller när det är nya föräldrar på förskolan. Utvecklingssamtal erbjuds en gång per termin eller fler vid behov.

Förskoleverksamhetens lärandemiljö

Verksamheten ska utgå från barnens behov, intressen och åsikter. Enligt förskolans läroplan ska verksamheten arbeta utifrån ett värdegrundsperspektiv, exempelvis när det gäller relationen mellan barn och mellan vuxna och barn samt förekomst av kränkningar. Verksamheten ska arbeta medvetet och aktivt med att motverka traditionella könsmönster. Förskolans inne- och utemiljö ska vara trygg och säker. Förskolan ska sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

Inskolningen på förskolan Gustaf är åtta dagar lång och under den tiden fokuserar en pedagog på ett inskolningsbarn i taget. Förskolechefen berättar att anledningen till att de lägger ner mycket tid på inskolningen är att de anser att det är viktigt att barnet bygger en relation till en vuxen först och att de andra vuxna kommer in sen. Även om aktiviteterna stannar av under några veckor så ger det mycket i längden, säger hon.

Förskolechefen skriver i verksamhetsberättelsen att mycket av värdegrundsarbetet och demokrati i vardagen sker i utbytet mellan barn i olika åldrar genom att barnen kontinuerligt och spontant möts av andra med mycket skiftande behov, förmågor och färdigheter. Det bidrar till att både fysiska och behovsrelaterade olikheter inte väcker någon större förundran utan ingår i vardagen. Hon skriver också att förskolans arbetsätt, att dela in barnen i mindre grupper, hjälper dem att se, höra och komma alla barn nära. Förskolechefen berättar också att pedagogerna är goda förebilder för barnen bland annat genom att använda vänliga uttryck som ”Kan du vara snäll och...” och att de har en metod för att lösa konflikter.

Ett av ämnena i förskolans ämnessamlingar är Kompisklubben och det handlar om empati och kamratskap, berättar förskolechefen. Barnen får berätta vad de tycker om men de pratar även om känslor, vad som gör dem glada, arga och ledsna. Ytterligare ett ämne i samlingarna är ”Vännerna i Kungaskogen” som är ett färdigt arbetsmaterial som, genom sagor och sånger, även det hanterar frågor kring vänskap och empati. Förskolan har tillsammans med barnen skapat ”Kompissolen” som är förskolans gemensamma förhållningsregler. Pedagogerna sammanställer kompissolen efter diskussioner med barnen om hur man är en bra kompis och hur man bemöter andra människor. De följer alltid barnens behov av att prata, berättar förskolechefen. Hon säger att ingen aktivitet är så helig att värdegrundsfrågor inte får ta plats.

Förskolechefen berättar att det är hennes ansvar att bemöta enskilda personers värdegrund. Vid behov kan hon ha enskilda samtal med personal. Men förskolan arbetar

också aktivt med sig själva, bland annat genom öppen dialog. Förskolechefen säger att deras utvärderingssystem gör det lättare att bemöta eventuell kritik. Mallarna gör det till exempel lätt att påpeka hur en kollega pratar med ett barn så att de sedan kan diskutera det på pedagogmöten.

Sist men inte minst berättar förskolechefen att pedagogerna även har pratat om sina personliga relationer till barnen på förskolan. Hon tycker att det är viktigt att alla som arbetar på Gustaf vet att man får tycka om barnen.

Även när det handlar om att aktivt arbeta med barns inflytande underlättar indelningen i smågrupper, berättar förskolechefen. Pedagogerna kan möta barnen där de är, se deras behov och hinna lyssna till deras önskemål och åsikter, säger hon. Även om barnen primärt delas upp efter ålder så är det deras förmågor, behov och intressen som är det som slutligen styr vilken grupp barnen ska tillhöra, understryker hon. Yngre barn kan till exempel byta till en grupp med äldre barn och tvärt om för att bättre möta det barnets intressen och förmågor.

En gång i månaden har förskolan intervjuer med barnen. De ställer tre frågor som återkommer årligen men varierar varje månad. Intervjuerna sparas över tid och de går tillbaka med barnen till vad de svarat tidigare. En gång per termin har förskolan även filmintervjuer och förskolechefen berättar att det är en högtidlig stund för barnen. Filmintervjun grundar sig i olika förslag på aktiviteter som finns i en mall, till exempel utifrån motorik, utveckling och lärande, språklig förmåga, perceptuell förmåga och matematik.

Det medupptäckande arbetssättet som pedagogerna tillämpar berättar förskolechefen innebär att de, tillsammans med barnen på deras nivå känner, tittar, frågar och undrar. Sedan kommer de fram till svaren tillsammans. Det kan vara svårt att låtsas vara nyfiken men de små barngrupperna gör att de lättare kan ge sig hän åt vad barnen upptäcker, berättar hon. Det blir också roligare att arbeta då det medupptäckande arbetssättet skapar en gemenskap med barnen. Förskolechefen säger att internet hjälper dem att snabbt söka svaren tillsammans med barnen, till skillnad från tidigare då de var tvungna att gå till biblioteket för att söka svar.

Kokerskan har matråd med barnen i mindre grupper. Hon arbetar i barngrupp varje måndag och resterande veckodagar antingen förmiddag eller eftermiddag. Bland annat får barnen prova att tjärna eget smör, göra fruktsallad och prata om hälsa och välbefinnande. När förskolan har mat från andra länder har de valt de länder som finns representerade på förskolan. Barnen har bland annat fått färglägga flaggor och berätta om sin kulturs mat som de sedan tillagar och äter tillsammans.

Vi har tagit del av förskolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling som i stort uppfyller lagkraven. Planen innehåller dock vissa brister.

Förskolechefen berättar att hon brukar kalla in föräldrar till barn med andra modersmål än svenska till ett separat möte, där hon berättar om hur förskolan arbetar med språkutveckling och modersmål men också för att bjuda in dem till samarbete. Till exempel bes de om konkret hjälp genom bland annat utlåning av material i form av böcker, spel och filmer. Förskolan vill även uppmuntra föräldrarna till att bidra med sitt språk till hela barngruppen vid föräldramedverkan.

Förskolechefen uppger att det har varit många diskussioner kring jämställdhetsarbetet på förskolan, dels i personalgruppen men även med föräldrarna. De har pratat om sina egna förutfattade meningar och vilket bagage de har med sig. Förskolan har i samråd med föräldrarna skapat en handlingsplan som de kallar "Handlingsplan för genusarbete". Förskolechefen säger att eftersom man ofta pratar mer med flickor än pojkar, har de tittat på om det var så på Gustaf men de kom fram till att så inte var fallet.

De har även observerat hur barnen leker för att försöka upptäcka mönster och de har kommit fram till att barnen, även om det går i vågor, blandar sig utan tydlig uppdelning mellan könen. Om de skulle se en fördelning mellan könen i till exempel vilket material som de använder så beror det förmodligen på att materialet inte har presenterats för barnen ordentligt, säger förskolechefen.

Hon berättar att de försöker hitta nyanser i språket, göra människans mjuka sidor OK och att de försöker se individer, inte flickor eller pojkar. De har även pratat om materialet, att de inte förstår varför vissa förskolor tar bort visst material eftersom de då uppfattar materialet som samhälleligt könskodat, istället för att försöka neutralisera kodningen. På Gustaf får allt material finnas och man försöker istället att könsneutralisera det. Pedagogernas ansvar i verksamheten är att låta även killar ha rosa klänning på sig eller att låta flickor meka med bilar, säger förskolechefen. När pedagogerna deltar i barnens lek bryter de själva medvetet mot traditionella könsmönster men de har även samtal och diskussioner med barnen, både planerade och spontana, som uppstått ur faktiska situationer. De köper litteratur och berättar sagor som stöttar dem i deras strävan. Förskolechefen berättar att de väljer böcker som bryter könskoderna, men att de även berättar klassiska sagor i vilka könet byts ut. Efter diskussioner har de valt att kalla dockvrån för hemvrå istället, berättar förskolechefen. Hon säger också att det är genom sig själva som pedagogerna ska visa barnen vad man kan göra.

Förskolechefen skriver i verksamhetsberättelsen att det inte finns några barn i behov av särskilt stöd på förskolan idag, om det med det menas misstänkt eller fastställd diagnos. Hon beskriver även att förskolans arbete, som sker i små grupper om fyra till sex barn, ger pedagogerna mycket god möjlighet att stötta barn som har behov av till exempel få fler instruktioner, mer stöd eller mer tid för att öva.

I verksamhetsberättelsen skriver förskolechefen att de skolor som tar emot barn från Gustaf kontakter förskolan i slutet av vårterminen. Skolorna brukar besöka förskolan under vårterminen för att träffa aktuella barn och sammankallar oftast till möte innan definitiv klassfördelning görs för att samla in förskolornas synpunkter på den preliminära fördelningen. Den dagen barnen ska besöka sin blivande skola kan föräldrarna välja mellan att själva följa med barnen eller låta Gustafs pedagoger sköta besöket. Förskolechefen skriver också att samarbetet med andra förskolor, numer främst fristående och skolor, sker i form av möten och sammankomster mellan chefer och rektorer.

Förskolechefen berättar att leken är viktig i förskolan eftersom det är i den som barnen kan bearbeta allt som de är med om. Allt som barnen gör på fritiden, stora händelser i livet, resor, uttrycks i leken på förskolan. Dessutom tränar barnen språket, turtagning, vem som bestämmer och andra sociala färdigheter. För att underlätta för barnens lek försöker de att ha ett brett utbud av material, säger förskolechefen. Pedagogerna deltar väldigt gärna i leken och de ser till att dela upp sig i rörlig och fast pedagog både inne och ute. Men förskolechefen säger att det är viktigt att inte ta över barnens lek och att vuxna ibland kan bli för ivriga på barnens bekostnad. Vissa barn kan ha svårt att leka och då måste pedagogerna hjälpa till att starta upp en lek med de barnen, vilket attraherar andra barn och då kan den vuxne så småningom backa ur. Hon berättar att de också vill freda barnens lek genom att avgränsa miljön. Vill de stora till exempel bygga så finns ett rum till det. Trots det händer det att ett yngre barn råkar förstöra bygget men förskolechefen berättar att de äldre barnen, trots frustration, uppvisar en stor förståelse för de yngre. Hon säger också att det är viktigt att passa på att observera en lek som fungerar mellan barnen.

Förskolechefen berättar att de tillsammans tittar på om de har material som uppfyller målen i läroplanen, dessutom har de granskat materialet ur ett genusperspektiv, berättar hon. De försöker att ha ett brett utbud av material som de en gång per månad vårdar tillsammans med barnen. Då får barnen vara med och torka av, sortera och dessutom får de besluta om vad de vill ha kvar eller vad som ska bytas ut. Förskolan har nämligen en del material undanställt så att det kan varieras. Förskolechefen uttrycker att de barn som varit med och valt ut material också är mer rädda om det.

Förskolechefen berättar om förskolans arbete med språkutveckling. Framförallt pratar de mycket med barnen. Gruppindelningarna gör det även lätt för barnen att prata både med varandra och med pedagogerna, även de små ska höras, säger förskolechefen. Pedagogerna läser högt för barnen, både planerat och spontant och dramatiserar både för och tillsammans med barnen med hjälp av en dockteater. Förskolechefen berättar att de har språklek i mindre grupper då de särskilt övar på mungymnastik och talövningar men det förekommer även i temasamlingarna. För att öva motsatsord, synonymer m.m. finns lådor med färdigt material.

Hon berättar att upptäckargänget, som de barn som bara har ett år kvar på förskolan bildar, har skrivit brev till både McDonalds och till kungen och drottningen med barnens frågor. Hon säger att hon verkligen vill visa för barnen att det lönar sig att argumentera men hon vill också visa nyttan med språket och det skrivna ordet. En gång i månaden kommer bokbussen och då får barnen vara med och välja böcker i turordning, men de går även till biblioteket för att låna böcker.

Förskolechefen berättar att arbetslaget har kartlagt hur de arbetar med matematik i vardagen och i olika aktiviteter för att de bättre kan nyttja de tillfällen som uppstår i vardagen. I samlingen räknar de alltid barnen och de har tänkt kring materialet och köpt in sådant som lockar till matematikaktivitet. De planerar för naturvetenskap i skogen så att arbetet blir heltäckande, berättar förskolechefen. Förskolechefen berättar att en pedagog på förskolan är ansvarig för att ha experiment i smågrupper inne eller ute.

Måluppfyllelse och resultat

Förskolan ska präglas av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande ska bilda en helhet. Dessutom ska förskolan arbeta för att främja leken, kreativiteten och stimulera till ett lustfyllt lärande och en allsidig utveckling i enlighet med läroplanen.

Dagen för observationen deltar vi i två gruppers aktiviteter. De andra grupperna ska gå iväg för att köpa en present till den praktikelev som har sin sista dag på förskolan. I den ena gruppen som vi observerar är det tre barn närvarande och de samlas först i skapanderummet där de klipper och viker pappersfigurer och färglägger dem tillsammans med praktikanten och förskolläraren i väntan på att dagens aktivitet ska börja.

När det är dags går de till ett stort rum i andra änden av lokalerna, förskolläraren har med sig material i en låda och hon berättar vad de ska göra idag. Barnen ska rita var sin teckning till praktikanten och de får rita vad de vill. Pedagogen påminner barnen om vilka barn som saknas och barnen spekulerar kring på vilket sätt snöstormen kan ha påverkat deras försening. Lite senare ansluter två barn till och de välkomnas varmt av de andra barnen. De som är färdiga med sina teckningar väntar på de andra och under tiden berättar förskolläraren att praktikanten ska göra ett experiment med dem så snart alla är klara. Medan experimentet genomförs samtalar pedagogen med barnen om vad som händer och frågar barnen varför de tror att det blir som det blir. Efter en stunds samtal kring experimentet berättar förskolläraren att de ska återkomma till det efter att de har spelat ett spel. De pratar en stund om färgerna på pjäserna och om hur spelreglerna är,

sedan gör de ole-dole-doff på finska för att avgöra vem som ska börja. De spelar spelet med stort engagemang i ungefär en halvtimme och då får barnen önska vad de ska göra den sista stunden. De önskar att pedagogen hämtar magnetpolydronet och ett fisk-memory som de ägnar sig åt tills det är dags att plocka undan vilket de gör snabbt och utan diskussioner.

Den första stunden i den andra gruppen ägnar sig barnen åt olika aktiviteter, bland annat köra med bilar mellan rummen, bygga tågbanor och leka i hemvrån. Pedagogerna deltar aktivt i barnens lek. En pedagog tar in snö i hallen som barnen får känna på. Det är dags för rytmik tillsammans med fyra barn och en pedagog och alla hjälps åt att städa undan. Ett barn vill fortsätta leka istället och en pedagog kommer tillsammans med barnet fram till en lösning så barnet blir nöjt men ändå kan vara med på rytmiken. De går in i ett av rummen, rullar fram en matta och pedagogen tar fram en trumma och frågar barnen om de tror att den är vaken. Alla barn får trumma och sedan sjunger de flera sånger, bland annat om vad kroppsdelarna heter och en björnsång sjungs samtidigt som barnen spelar på marackas. Barnen får prova att göra olika ljud med olika slags marackas, som de också väljer själva. Rytmiken avslutas med avslappning och då rullar de fram en ny matta. Barnen får klappa en kompis om de vill, ett barn vill sitta istället för att ligga vilket går bra. Vilan mynnar efter en stund ut i lek som pedagogen deltar engagerat i. De leker att de flyger till Spanien och träffar krokodiler och så flyger de tillbaka igen. När rytmiken är slut rullar de tillsammans ihop mattan och tar fram den första mattan igen. När de öppnar dörren till rummet berättar de för de barn som stått utanför och väntat att de varit och träffat krokodiler i Spanien. Nu tar pedagogen fram den snö som hon tog in tidigare på förmiddagen för att prata med barnen om vad som har hänt med den. Ett barn frågar varför det knarrar när man går på snön och pedagogerna säger att de ska ta reda på det genom att leta på internet efter svaret.

Klockan 11 är det dags för storsamling i ett av de stora rummen. Leken är där i full gång och några barn tittar på och pratar om den dokumentation som de har gjort själva och satt upp på väggen. Det blir för ett ögonblick trångt när barnen städar undan det material som står framme och de andra barnen ansluter. Men de barn som är klara och inväntar att samlingen ska börja sätter sig genast i en stor soffa med böcker och praktikanten läser för de som vill höra och efter en kort stund har alla städat klart och är redo för samling. Alla sätter sig runt en matta föreställande en världskarta och en barnskötare kommer in med handdockor och börjar interagera med barnen, via handdockan, genom att räkna barnen, ställa frågor om vädret, prata om olika länders flaggor och sjunga olika sånger. Bland annat sjunger de "Broder Jakob" på svenska, ryska och på teckenspråk. Sedan är det dags att öva julsånger varpå barnen i turordning får välja sångerna genom att peka ut laminerade bilder som pedagogen har lagt ut framför sig. Alla barnen, både stora och små, deltar med stor entusiasm tills det är dags för de äldre barnen att ta ett yngre barn i handen och gå till sina matplatser. Vi deltar i lunchen i två olika rum. Det är en lugn och mycket trevlig lunch med god mat där vi samtalar med barn och pedagoger och barnen visar oss hur man ska göra.

Vi ser att pedagogerna följer barnen och deltar aktivt i deras lek. Vi ser att de bjuder in, uppmuntrar och berömmar barnen, att de uppmärksammar när ett barn förvärvar ny kunskap och att de även bekräftar det för barnen. Vi ser även flera exempel på olika former av demokrati i vardagen, bland annat sker en omröstning men vi ser även att pedagogerna ger barnen tillfälle att göra egna val och att de hör samman barnens önskemål. Vi ser att det finns ett bakomliggande syfte med varje aktivitet och att det finns en tydlig struktur för aktiviteterna som pedagogerna leder barnen tillbaka till efter att barnen gjort eller pratat om andra saker en stund. Vi hör att pedagogerna ger barnen tydliga instruktioner och att de förbereder barnen på vad som ska hända. Pedagogerna

pratar mycket med barnen och benämner bland annat lägesord, samt påminner om gemensamma förhållningsregler. Det medupptäckande arbetssättet blir tydlig flera gånger under dagen. Pedagogernas lekfullhet smittar av sig på barnen som visar stort engagemang i alla lekar och aktiviteter. Barnen är genomgående engagerade, glada och vänliga både mot varandra och mot pedagogerna. De visar på flera sätt att de tycker om pedagogerna och härmar deras sätt att bemöta barnen på ett positivt sätt. Vi ser att stora barn hjälper de små, ibland på eget bevåg, ibland på inrådan av en pedagog. Vi ser att barnen inväntar varandra och visar tålmodighet och förståelse för varandra. Vi ser också exempel på att pedagogerna vågar visa att de tycker om barnen. Det syns tydligt att pedagogerna praktiserar den värdegrund som de uttalar.

Förskolan har skapat en god pedagogisk miljö och de olika rummen på förskolan bjuder in till olika slags aktiviteter och lekar. Den pedagogiska miljön är tydligt organiserad, materialet är varierat och lättillgängligt för barnen vilket i sig skapar goda lärandemiljöer. Väggarna pryds bland annat av ordbilder på olika språk, barnens egna utvärderingar, barnens egna dokumentation, pedagogernas dokumentation av verksamheten kopplad till läroplanen och interaktivt material i form av till exempel magnetlabyrint.

Vid besöket på förskolan ser vi att de har litteratur tillgänglig i barnens nivå och variationen är genomgående bra. Bland annat har böckerna olika huvudrollsinnehavare, både flickor, pojkar och djur. Förskolan kan med fördel ta hjälp av litteraturen i arbetet med det främjande och förebyggande arbetet i likabehandlingsplanen/plan mot kränkande behandling.

Förskolechefen berättar att det finns en SOS-pärm på förskolan för alla krissituationer. Det finns rutiner för hur man hanterar kontakter med sjukvård, familj och press vid till exempel dödsfall, hot, olycka, sjukdom m.m. Förskolan har även angett att det finns rutiner för egenkontroll av livsmedel samt rutiner för egenkontroll av brandskydd.

Förskolechefen berättar att mycket av förskolans miljöarbete tillsammans med barnen sker ute i skogen där de bland annat gör experiment med en kompost. På förskolan sorterar de metall, glas och kartong samt har batteriholkar och vissa av matvarorna som de tar in är ekologiska, berättar förskolechefen. Det är föräldrarnas ansvar att tömma återvinningen men pedagogerna går även med barnen till återvinningsstationen.

Kundenkäten

Totalt omfattar kundenkäten 29 påståenden som föräldrar får ta ställning till på en fyrgradig skala. Förskolan Gustafs resultat varierar mellan 3,7 och 4,0. Gustafs resultat i kundenkäten ligger mycket högre än genomsnittet i Värmdö kommun.

Det påstående som föräldrarna ger högst resultat (4,0) är många och i ett urval: ”Jag har förtroende för förskolechefen.”, ”Personalen ingriper om något barn behandlas illa på förskolan.” samt ”Förskolan ger mig möjlighet att vara med och diskutera hur mitt barn stöds på bästa sätt”. Det är 100% av föräldrarna som helt eller delvis håller med om dessa påståenden.

Det påstående som föräldrarna ger lägst resultat (3,7) är ”Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas.” och ”Mitt barn har kompetent personal.”. Det är 100% som helt eller delvis håller med om påståendet.

Dokument

Verksamheten har inkommit med följande dokument.

x	Rutiner för klagomålshantering
x	Rutiner gällande anmälningsskyldighet
x	Rutiner gällande tystnadsplikt
x	Plan mot kränkande behandling
x	Likabehandlingsplan
x	F-skattsedel 2011
x	Uppvisat registerutdrag

På uppdrag av finansieringsnämnden för utbildning

Catharina Lebel

Chef för utbildningsenheten

Kundvals- och finansieringsavdelningen